

20 februari 2020

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Utbildningsnämnden

§ 12

UBN 2019/189

Motion – Kartläggning och samordning av arbetet med elever med omfattande frånvaro

Motion den 18 november 2019 från Tomas Ottosson och Fredrik Holmqvist (V).

Beslut

Utbildningsnämnden föreslår Kommunfullmäktige att fatta följande beslut.

1. Kommunfullmäktige noterar att det redan pågår ett arbete som uppfyller intentionerna bakom förslagen i motionens första yrkande samt del av det andra yrkandet som avser att vid behov samordna insatser.
2. Kommunfullmäktige beslutar avslå motionens andra yrkande avseende förslaget att utreda olika kompetensområden samt skapa en grupp som kan stötta arbetet, då insatser för att uppfylla skollagens krav på att tillse att elever fullgör sin skolplikt är för respektive huvudman att bestämma om.

Motionen är med detta färdigbehandlad.

Ärendet

Det är ett angeläget problemområde som motionärerna tar upp i sin motion. Det nationella uppdraget för grundskolan är att alla elever ska klara kunskapskraven och bli behöriga till gymnasieskolan. En ofullständig utbildning försvårar ett aktivt deltagande i såväl yrkes- som samhällslivet, vilket i sin tur kan leda till utanförskap. Utbildningsnämnden kommer vid sitt sammanträde i juni att behandla ett ärende om elevers längre eller omfattande frånvaro utifrån huvudmännens inrapportering samt vid sammanträdet i november behandla ett ärende som gäller översyn av riktlinjer om skolplikt, i vilken hemkommunens samordningsansvar ingår. Det är upp till varje huvudman att bestämma hur de bäst ska arbeta för att uppfylla skollagens krav på att tillse att eleverna i deras skolor fullgör sin skolgång.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse daterad den 13 januari 2020

Bilaga. Motionen.

Yrkanden

Monica Brohede Tellström (L) yrkade bifall till enhetens förslag till beslut.

Beslutsgång

Utbildningsnämnden beslutade i enlighet med Monica Brohede Tellströms yrkande.

Ordförandes signatur 	Justerandes signatur 	Utdragsbestyrkande
---	---	--------------------

20 februari 2020

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Utbildningsnämnden

Protokollsanteckningar

Monica Brohede Tellström för Liberalerna, Andreas Brännström från Moderaterna, Linnea Strömberg för Centerpartiet och Marin Gunnesson för Kristdemokraterna lät gemensamt anteckna följandet till protokollet:

Problematiken kring elever med omfattande frånvaro är mångfacetterad. I gruppen ryms både barn med NPF och barn från hem med sociala problem, missbruk etc. och många andra. En enhetlig lösning för alla dessa barn är lika omöjlig som en enhetlig problembeskrivning. Insatser som fungerar har ofta det gemensamt att de kräver en samverkan mellan flera aktörer. Lärare och skolledning har ansvaret att utforma en åtgärdsplan och ofta krävs samverkan med elevvårdsteam, BUP, socialtjänst m.fl och det kan kräva anpassning av rutiner så väl som fysisk miljö. Det är också viktigt att föräldrar/vårdnadshavare är involverade i så stor omfattning som möjligt. Det är också viktigt att åtgärder som sätts in har rätt prioriteringar, så att elevernas lärande prioriteras allra högst, även när den fysiska skolnärvaron inte uppnås. Skolhuvudmännen har ett mycket långtgående ansvar för att tillse att varje elev får den utbildning och skolgång hen har rätt till, och vidta åtgärder för att hjälpa elever med omfattande frånvaro. Hur dessa insatser ska utformas är upp till varje skola och/eller huvudman att avgöra. För framför allt mindre skolor och skolhuvudmän kan ansvaret att hantera de problem som föreligger vara stort och svårhanterligt och där blir samverkan extra viktig. För de kommunalt drivna skolorna är Valfärd Skola ansvarig huvudman, och dess styrelse är kommunstyrelsens verksamhetsutskott. För de fristående skolorna är det motsvarande huvudmans styrelse som är ansvarig.

Utbildningsnämnden har en viktig roll i att ta emot och sammanställa den från huvudmännen rapporterade omfattande frånvaron hos elever boende i Nacka, samt som ytterst ansvarig för att vid behov samordna insatser för att eleverna ska kunna fullfölja sin skolgång. Under 2020 pågår ett arbete med att revidera riktlinjerna för hur detta ska genomföras på bästa sätt, och nya riktlinjer kommer antas i utbildningsnämnden under hösten. Vi tycker att detta är bra och avser med de nya riktlinjerna att höja ambitionsnivån för att kunna hjälpa fler elever att kunna, vilja och orka komma tillbaks till skolan. Målsättningen är att öka skolnärvaron så mycket som möjligt.

Emelie Friberg lät anteckna följande till protokollet för Socialdemokraterna:

Socialdemokraterna stödjer Vänsterpartiets intention. Antalet hemmasittare har ökat i Sverige och även i Nacka. Hemmasittare kallas personer som under perioder har ogiltig frånvaro från skolan. Ju längre tid den ogiltiga frånvaron varar desto svårare blir det för personen att ta sig tillbaka till studierna. Enligt Arbetsförmedlingen är det ännu svårare att få ett arbete ju längre tid man varit arbetslös och om man har oavslutade grundskolestudier. Dessa personer riskerar att hamna i ett djupare utanförskap där de både kan bli radikaliserade och hamna i alkohol- och narkotikaberoenden. Det ökade problemet med hemmasittare blir ett djupare och långsiktigt samhällsproblem som måste hanteras nu.

Ordförandes signatur 	Justerandes signatur 	Utdragsbestyrkande
---	---	--------------------

Anne Wetterlind (MP) lät anteckna följande till protokollet:

Se bilaga 3 till protokoll UBN 2020-02-20.

Ramzi Ben Youssef (V) lät anteckna följande till protokollet:

Först lite relevant bakgrundsinfo: enligt skollagen 2 kap. 2 § är kommunen huvudman för bl.a. grundskola. Nacka kommun har dock med hänvisning till 5 §, samma kapitel, överfört huvudmannaskapen över grundskolorna till de enskilda skolor som ansökt om det. I denna paragraf står att läsa att de enskilda skolorna, för att kunna godkännas som huvudmän, ska anses lämpliga genom att ha "(...) förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna (...)".

Nu till utbildningsnämndens förslag till beslut på Vänsterpartiets motion, specifikt att-sats två: Svaret från utbildningsenheten innehåller hänvisningar till att huvudmännen och vårdnadshavare är ytterst ansvariga. Undertecknad ställer sig undrande till vilka åtgärder som ska tas och vem som bör anses som allra ytterst ansvarig om de ansvariga inte har kapaciteten eller resurserna att fullfölja sitt ansvar. Det bör noteras att det existerar en motsägelse i handlingarna i form av meningen "Hemkommunen (i detta fall Nacka, min anmärkning) har ansvar för skolplikten och ska se till att eleverna garanteras sin rätt till utbildning." Om kommunen delegerat över sitt huvudmannaskap till enskild utförare och denne inte klarat av sitt uppdrag att garantera varje elev sin rätt till utbildning, om det så är av brist på kunskap eller resurser, undrar jag inte om det vore skäl till att inte längre anse den enskilde som lämplig som huvudman med hänvisning till skollagen.

Ordförandes signatur 	Justerandes signatur 	Utdragsbestyrkande
---	---	--------------------

Utbildningsnämnden

Motion – Kartläggning och samordning av arbetet med elever med omfattande frånvaro

Motion den 18 november 2019 från Tomas Ottosson och Fredrik Holmqvist (V).

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår Kommunfullmäktige att fatta följande beslut.

1. Kommunfullmäktige noterar att det redan pågår ett arbete som uppfyller intentionerna bakom förslagen i motionens första yrkande samt del av det andra yrkandet som avser att vid behov samordna insatser.
2. Kommunfullmäktige beslutar avslå motionens andra yrkande avseende förslaget att utreda olika kompetensområden samt skapa en grupp som kan stötta arbetet, då insatser för att uppfylla skollagens krav på att tillse att elever fullgör sin skolplikt är för respektive huvudman att bestämma om.

Motionen är med detta färdigbehandlad.

Sammanfattning av ärendet

Det är ett angeläget problemområde som motionärerna tar upp i sin motion. Det nationella uppdraget för grundskolan är att alla elever ska klara kunskapskraven och bli behöriga till gymnasieskolan. En ofullständig utbildning försvårar ett aktivt deltagande i såväl yrkes- som samhällslivet, vilket i sin tur kan leda till utanförskap. Utbildningsnämnden kommer vid sitt sammanträde i juni att behandla ett ärende om elevers längre eller omfattande frånvaro utifrån huvudmännens inrapportering samt vid sammanträdet i november behandla ett ärende som gäller översyn av riktlinjer om skolplikt, i vilken hemkommunens samordningsansvar ingår. Det är upp till varje huvudman att bestämma hur de bäst ska arbeta för att uppfylla skollagens krav på att tillse att eleverna i deras skolor fullgör sin skolgång.

Förslagen i motionen

Motionärerna menar att kommunens riktlinjer lägger mycket av ansvaret för elevernas problematiska frånvaro på föräldrarna, att det ofta finns problem i familjen som gör att föräldrarna inte klarar det utan stöd. Vidare anser motionärerna att det inte har gått att få statistik om hemmasittare i Nacka. Motionärerna menar att på grund av att många elever går

i fristående skolor så har kommunen inte fullständig insyn i hur det faktiskt ser ut. Motionärerna anser också att stort ansvar läggs på de enskilda kommunala skolorna – det kan vara svårt för dem att veta om frånvaron beror på sjukdom eller har andra orsaker. Enligt motionärerna har allt fler kommuner någon form av arbetsgrupp, ofta bestående av personal från dels socialtjänsten, dels från skolans område som arbetar tillsammans med den här elevgruppen. Motionärerna yrkar mot denna bakgrund

1. ”att det görs en samlad redovisning av hur det ser ut med frånvaron/hemmasitteriet i kommunen (frånvaro som inte beror på sjukdom).
2. att man utreder hur kommunens olika kompetensområden kan samarbeta kring arbetet med hemmasittare, t ex genom att skapa en grupp som kan stötta i arbetet med elever med omfattande frånvaro.”

Utbildningsenhetens bedömning

Bakgrund

Den här motionen har remitterats till kommunstyrelsens verksamhetsutskott, socialnämnden och utbildningsnämnden. En liknande motion från Socialdemokraterna har också tillställts utbildningsnämnden och motionssvaren är till viss del överensstämmande.

Det är ett angeläget problemområde som motionärerna tar upp i sin motion. Det nationella uppdraget för grundskolan är att alla elever ska klara kunskapskraven och bli behöriga till gymnasieskolan. En ofullständig utbildning försvårar ett aktivt deltagande i såväl yrkes- som samhällslivet, vilket i sin tur kan leda till utanförskap. Tidiga åtgärder är ofta avgörande för att eleven ska återgå till skolan och fullgöra sin utbildning. Utbildningsenheten genomförde under 2019 resultatdialoger med högstadieskolornas skolledningar. Samtalen inriktade sig framför allt på elever med låga resultat i årskurs 9. Enligt rektorerna hade närmare hälften av de elever som inte uppnådde behörighet till gymnasieskolan haft hög frånvaro och därmed gått miste om undervisningstid.

Ansvarsfördelning i styrkedjan enligt skollagen

Utbildningsenheten konstaterar att det finns vissa missuppfattningar i motionen. Skollagen har förtydligats avseende skolpliktsansvaret bland annat gällande elever med upprepad eller längre frånvaro, oavsett om frånvaron är giltig eller ogiltig. Liksom tidigare har vårdnadshavare en skyldighet att se till att deras skolpliktiga barn kommer till skolan. Vårdnadshavare kan av hemkommunen föreläggas med vite om de brister i sitt föräldraansvar. Rektor har en skyldighet att skyndsamt utreda orsakerna till frånvaron i samråd med elev, vårdnadshavare och elevhälsa. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Rektor ska också skyndsamt anmäla frånvaron till sin huvudman som i sin tur har en skyldighet att tillse att eleverna i deras skolor fullgör sin skolgång. Vidare ska huvudmannen anmäla frånvaron till elevens hemkommun, vilken enligt Nackas organisation och ansvarsfördelning är utbildningsnämnden. Enligt skollagen gäller rapporteringskravet samtliga huvudmän, såväl kommunala som fristående. Hemkommunen har ansvar för skolplikten och ska se till att eleverna garanteras sin rätt till utbildning. Hemkommunen ska också i frågor som rör

skolpliktiga elever vid behov samordna insatser med samhällsorgan, organisationer eller andra som berörs.

Utbildningsenhetens slutsatser

Utbildningsenheten kommer att göra en samlad redovisning av den rapportering som huvudmännen lämnat om elevers upprepade eller längre frånvaro. Vad som är betydande eller längre frånvaro är inte definierat i skollagen, utan en bedömning som varje rektor och/eller huvudman måste göra. Utbildningsnämnden kommer vid sitt sammanträde i juni att behandla detta ärende. Motionärernas första yrkande kommer därför att tillgodoses.

Enligt skollagen har hemkommunen ansvar att samordna insatser för elever med upprepade eller längre frånvaro. Hur detta ska ske på bästa sätt i Nacka kommer att ingå i revideringen av riktlinjerna om skolplikt som ska göras under året. I utbildningsnämndens kvalitetsanalys för 2019 ingår revideringen som en insats för ökad måluppfyllelse. Förslag till riktlinjer kommer att behandlas vid utbildningsnämndens sammanträde i november. Motionärernas andra yrkande kommer därmed att besvaras i den del som avser hemkommunens uppdrag att samordna insatser. Yrkandet om att utreda olika kompetensområden och skapa en grupp som kan stötta arbetet med elever med problematisk frånvaro är däremot inte inom utbildningsnämndens ansvarsområde. Det är upp till varje huvudman att bestämma hur de bäst ska arbeta för att uppfylla skollagens krav på att tillse att eleverna i deras skolor fullgör sin skolgång.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet i sig har inga ekonomiska konsekvenser. Däremot kan elevers upprepade och betydande frånvaro få både personliga och samhällsliga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Alla i styrkedjan har ett ansvar för att elever med upprepade eller längre frånvaro kommer till skolan och fullgör sin skolplikt. En ofullständig utbildning försvårar ett aktivt deltagande i såväl yrkes- som samhällslivet, vilket i sin tur kan leda till utanförskap.

Handlingar i ärendet

Motion

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Jill Salander
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten

Linda Sundelin
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten